

Nederland Zoemt

Tekst
Stefan Pronk

In Nederland zijn iets meer dan 350 soorten wilde bijen aangetroffen. Deze nuttige vliegers zijn verantwoordelijk voor de bestuiving van 80% van alle planten in Nederland. De populaties zijn net als andere insecten sterk achteruitgegaan door onder meer gebrek aan voedsel en nestgelegenheid. Met de campagne *Nederland Zoemt* wordt geprobeerd het tij te keren.

←
Roodzwarte dubbeltandbij

De belangrijkste oorzaken van de achteruitgang lijken de versnippering van leefgebieden en de intensivering van het landgebruik. Ook de uitstoot van stikstof en ammoniak heeft een negatieve invloed. Dit zorgt voor vergrassing van terreinen, waardoor diverse levensgemeenschappen veranderen en bijvoorbeeld voor bijen geschikte zandige plekken dichtgroeien. Wilde bijen hebben bloemen nodig om te kunnen overleven. De nectar die ze uit de bloem halen bevat opgeloste suikers en is een belangrijke energiebron. Daarnaast verzamelen ze stuifmeel, vooral bedoeld als voedingsbron voor larven. Veel soorten wilde bijen verzamelen stuifmeel op allerlei verschillende bloemensoorten, de 'generalisten'. Andere soorten zijn aangepast aan maar één of enkele bloemensoorten, ook wel 'specialisten' genoemd. De overleving van deze specialisten valt of staat met de aanwezigheid van de betreffende bloemensoort.

De Klokjesbijen zijn specialisten die het moeten hebben van planten uit de Klokjesfamilie. In de vrije natuur komen klokjes spaarzaam voor, terwijl ze in tuinen en op balkons volop te vinden zijn. De Klokjesbijen hebben zich hieraan aangepast en doen het dus goed in tuinen en parken. Ook rondom uw eigen huis kunt u simpel een steentje bijdragen.

Nederland Zoemt

Wilde bijen hebben een actieradius van enkele tientallen tot een paar honderd meter. Binnen deze afstand dient een geschikte nestplek en voldoende voedsel aanwezig te zijn. Hiermee rekening houden is een kleine moeite. Bermen minder maaien kan ervoor zorgen dat klavers gaan bloeien, dode stengels in de tuin bieden een geschikte overwinteringsplek en het zaaien van Drentse bloemrijke mengsels zorgt voor de aanwezigheid van bloemen.

←
Wormkruidbij

←
Poldermaskerbij

Dit artikel is eerder gepubliceerd in kwartaalblad nr. 96 (december 2017) van Stichting Het Drentse Landschap.

Samenwerking

Tijdens het Goed Geld Gala van de Nationale Postcode Loterij afgelopen februari kreeg de koepelorganisatie Landschappen NL, waar Landschapsbeheer Drenthe en Stichting Het Drentse Landschap ook deel van uitmaken, maar liefst 1,7 miljoen euro ter ondersteuning van de wilde bij. De gelden worden ingezet ten behoeve van de bedreigde wilde bij onder de noemer *Nederland Zoemt*. Landschappen NL werkt in dit project samen met IVN en Stichting Natuur- en Milieu. Op provinciaal niveau is er een intensieve samenwerking voor het versterken van de biodiversiteit in brede zin en een duurzame toekomst voor onder meer onze insecten. Hierbij werkt Landschapsbeheer Drenthe onder andere samen met de Natuur- en Milieufederatie Drenthe en met Stichting Het Drentse Landschap. De Natuur- en Milieufederatie vraagt met het project *Heel Drenthe Zoemt* aandacht voor de biodiversiteit in het agrarisch gebied. Dit project sluit naadloos aan op het project *Nederland Zoemt*.

Heggenrankbij

Grijze zandbij

Actie is geboden om de wilde bij te beschermen. De eerste stap in *Nederland Zoemt* is het ontwikkelen van een kansencarta. Dit gebeurt in samenwerking met Naturalis. Het is de bedoeling een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van bestaande initiatieven en plekken voor wilde bijen. Hierbij kan gedacht worden aan bloemrijke bermen, insectenhôtels of speciaal aangelegde idyllen. Onder andere vrijwilligers, gemeenten, (groene) organisaties en stichtingen zijn gevraagd de kansencarta in te vullen.

300 nieuwe wilde bijenplekken

Naast het in kaart brengen van bestaande initiatieven worden tot 2019, verspreid over het land, 300 nieuwe plekken gerealiseerd. Bijvoorbeeld door het aanplanten van bomen en struiken, afspraken te maken over beheer van bloemrijke bermen en door het aanleggen van nestgelegenheden in de vorm van leembulven. Bij de realisatie van deze plekken wordt samengewerkt met bewoners- en vrijwilligersgroepen, boeren, natuurbeheerders, waterschappen en gemeenten. Ook bestaande initiatieven kunnen ondersteu-

ning ontvangen voor optimalisatie. Belangenvereniging Koekangerveld e.o. is dit jaar als één van de eersten in het project aan de slag gegaan. Het dorp heeft met elkaar een plan gemaakt om braakliggende grond om te vormen tot een waar paradijs voor wilde bijen en vlinders. In overleg met Gemeente De Wolden en met ondersteuning van Landschapsbeheer Drenthe hebben de bewoners struiken aangeplant en een bloemenweide aangelegd.

Werken aan kansen voor bijen betekent dat we moeten werken aan het complete systeem, dus ook aandacht voor milieu-omstandigheden en de diverse flora en fauna.

Helpt u ook mee?

Wilt u meehelpen om de wilde bij te beschermen? Heeft u als buurt of straat een goed idee om een steentje bij te dragen? Meld u dan aan bij Landschapsbeheer Drenthe via info@lbdrenthe.nl, t.a.v. Stefan Pronk. In 2018 organiseert Landschapsbeheer Drenthe een workshop over het leven en de verspreiding van de wilde bij. Houd de agenda's in de gaten!

Code rood voor de natuur

Op 31 oktober jl. vond op initiatief van TV tuinman Lodewijk Hoekstra de actie *'Laat het Binnenhof groen kleuren'* plaats. Mensen kwamen letterlijk met planten en dieren naar het Binnenhof om dit plein te vergroenen. Doel was aandacht te vragen voor de grote gevolgen van biodiversiteitsverlies en het nagenoeg ontbreken van politieke reactie op dit punt. In het regeerakkoord van het kabinet Rutte III komen de termen natuur en biodiversiteit nauwelijks voor, terwijl er om ons heen een serieuze kaalslag in biodiversiteit gaande is. Ten aanzien van bijen wordt dit bijvoorbeeld al veel langer gemeld. Dit najaar liet Duits onderzoek zien dat in de afgelopen dertig jaar in Duitse natuurgebieden driekwart van alle insecten is verdwenen. Ook in Nederland en Drenthe nemen we serieuze achteruitgang van insecten in natuurgebieden waar en dat geldt ook voor bijvoorbeeld landbouwgebieden. Verder meldt de Vogelbescherming dat ook de vogels de laatste decennia fors in aantal zijn verminderd. Er zijn sinds 1980 alleen al in Noordwest Europa 421.000.000 vogels verdwenen. Meer dan ooit is nu echt duidelijk geworden dat het helemaal niet goed gaat met de soortenrijkdom en het functioneren van ecosystemen. De mens merkt dat nu al bijvoorbeeld als het gaat om bestuiving door bijen. Alle reden dus om te zoeken naar de oorzaken en krachtig beleid te ontwikkelen om de achteruit-

gang tegen te gaan. Dit moet samen met de landbouwsector gebeuren. Hier ligt dan ook een grote opgave voor minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Daarnaast moet de samenleving zich veel bewuster worden van het belang van gezonde en soortenrijke ecosystemen. Dat is nu nog veel te weinig het geval of zoals Lodewijk Hoekstra het verwoordt:

'Het lijkt wel alsof iedereen ligt te slapen en de mensen geen idee hebben wat dit betekent. Maar het gaat over ons leven. Insecten zijn de ruggengraat van ons ecosysteem.'

Politiek Den Haag en de provinciale besturen moeten serieus werk gaan maken van de achteruitgang van biodiversiteit. Ook in Drenthe verwachten we van het provinciaal bestuur een reactie op de enorme insectensterfte. Als Stichting Het Drentse Landschap zetten we ons al jaren in voor soortenrijkere natuur in Drenthe en het goed functioneren van ecosystemen. De recente ontwikkelingen laten zien dat de noodzaak groot is hier met volle inzet mee door te gaan. Wij verwachten dat de Provincie Drenthe het initiatief neemt om voor onze provincie maatregelen te nemen om de enorme insectensterfte tegen te gaan.

De bij hoort er bij

Dit najaar verscheen een prachtig boekje over de geschiedenis van de bijenhouderij in Drenthe. Het is geschreven door Henk Luning die ook met enige regelmaat historische onderwerpen belicht in het kwartaalblad. De geschiedenis laat zien dat de imkerij een zeer wisselvallige teelt is met vele ups en downs. Toch dringt langzaam het besef door dat bijen de verbinding vormen tussen voedsel en natuur. Natuurbehoud en zelfbehoud blijken in elkaars verlengde te liggen en de 'verdwijnsiekte' moet worden overwonnen. Het boek *'De bij hoort er bij'* leert ons dat de Drentse bijenhouderij van een niet onbelangrijke neveninkomst geworden is tot een zinvolle hobby van natuurliefhebbers, die er al hun vrije tijd in steken. Interessant is het om te volgen hoe de bijenhouderij in Drenthe in de loop der tijd werd uitgevoerd en met welk geloof, bij- en ongelooft de bijenhouderij omgeven was. Honingbijen en imkers hebben het zwaar in onze tijd. Intussen hebben andere natuurliefhebbers moeite met de concurrentie, die honingbijen hun wilde soortgenoten aan zouden doen. Het boek *'De bij hoort er bij'* is verkrijgbaar via de boekhandel of te bestellen bij de uitgever. Zie voor meer informatie www.uitgeverijdrenthe.nl